

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Periețeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Anunțăm pe cititori noștri că costul abonamentului, atât la *Curierul Judiciar* cât și la *Jurisprudența Generală*, s'a redus dela 1.000 lei anual, la 800 pentru avocați și dela 800 la 700 pentru magistrați.

Rugăm stăruitor pe cei rămași în urmă cu plata abonamentelor, a ne trimite sumele datorate, prin mandat poștal, direct la Administrația revistelor, notând pe cotorul mandatului poștal „abonamentul datorat la...” și vor primi în schimb cuvenita chii tanță.

A apărut TABLA DE MATERII pe 1931 și s'a pus în vânzare pe prețul tot de 100 lei, ca și la cele din anii trecuți. Ea nu va putea fi servită de cât contra cost numai aceloră la curent cu plata abonamentelor.

S U M A R

— *Cuvinte despre cunoașterea Dreptului*, de Andrei Rădulescu, consilier la Inalta Curte de Casație. Membru al Academiei Române, Profesor universitar;

— *Conversiunea datorilor agricole*, de N. Pelin, Președinte Trib. Storojineț;

— *Ceva despre formarea complectelor de judecată*, de Al. Ștefănescu, Procuror General Târgu Mureș;

— *Lege pentru suspendarea până la 15 Februarie a. c. a actelor de urmărire și executare asupra bunurilor rurale* — textul, comentariu și răspunsurile date de d-l Traian Alexandrescu, în calitate de raportor I; Senat;

JURISPRUDENȚĂ.

— Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: Dr. *Ettinger cu Elena Dr. Hămulescu și alții* (Probe. Ce putere are actul dresat de portărel în exercițiul funcțiunii? Art. 1170, 1174, 1176, 1204 Cod. civil);

— Curtea de apel București s. I: *Soc. Technica Minieră cu Primăria Municip. Buc. sectorul I Galben și Soc. Unirea* (Recurs în contencios împotriva deciziunii Comitetului de revizuire. Instanța competentă sub imperiul legii Ad-tive din 1929 și sub aceea din 14 Iulie 1931. Autoritate de lucru judecat. Art. 545, 564 legea ad-ției locale. Art. E. al. 5 legea din 14 Iulie 1931, modificatoare a legii ad-ției locale);

— Idem secția IV: *Epitropia Așezămintelor Brâncovești cu I. Herța* (Contract individual de muncă. Legea din 5 Aprilie 1929. Munca manuală, Munca intelectuală. Funcționari particulari. Sfera de aplicabilitate a contractului individual de muncă. Art. 37, 85 și 120 din legea Contr. de muncă din 5 Aprilie 1929);

— Rappo't: prezentat par Mr. Tranco-Iassy à la 27-e Conférence de l'Union Interparlementaire, *recenzie* de E. C. D.

— Ritm nou: o lună de activitate parlamentară, idem, idem.

CUVINTE DESPRE CUNOAȘTEREA DREPTULUI (1)

Când ați văzut anunțat că vi se va vorbi despre cunoașterea Dreptului, mulți veți fi spus că este foarte ușor a cunoaște Dreptul. Unii pretind că orice om — cu bunul simț — poate afla, poate cunoaște ce-i drept și ce-i nedrept. Alții — și sunt destui — cred că, chiar dacă bunul simț, înăscut, nu-ți dă puțința să cunoști Dreptul, ai alt mijloc lesnicios: deschizi legea, o citești și iată Dreptul. Câți nu sunt de părere că-i de-ajuns să cumperi un cod, o lege, să-i citești articolele, la nevoie să le mai recitești și să te socotești priceput în ale Dreptului. Sătenii în deosebi, suferă din cauza științei acestui fel de juriști, aflători în satul lor, or în preajma autorităților și instanțelor judecătorești. Orice scriitor de petiții se crede — sau face să se creadă — că-i mare jurist, pentrucă răfoește legile. Se cunosc cazuri interesante de impresii produse

(1) Conferință ținută la Radio la 19 Aug. 1931

asupra sătenilor când li se citia dintr'un cod gros și legat frumos, ori când li se vorbea, tot referindu-se la grămada de volume mari, pline cu legi, așezate pe colțul mesei, ori în vreun dulap vechiu. Ba se povestește că uneori și onorariul se fixa după cum avea să se pledeze procesul, după codul cel gros, ori după cel subțire.

Și la crășe sunt destui meșteri de acest soi, care profită de ignoranța celor mulți; și aci roesc împrejurul autorităților astfel de învățați, dar aci adevărații doctori sunt mai aproape și deseori intervenția lor este încă de folos.

Alături de acești sfătuitoari interesați, de acești așa ziși jălbari, sunt alți indivizi, deseori de bună credință, care se amestecă în ale Dreptului. Crezând că-l cunosc, fiindcă sunt oameni culti, destul de pregătiți, în altă specialitate, găsesc că e destul să citești legea ca să ai pretenția că stăpânești chestiunea și cunoști Dreptul. În temeiul acestei pretense cunoștințe lucrează singur și chiar dă consilii altora.

Sunt apoi unii — ceiace pare curios — chiar titrați în studii juridice, și totuși nu cunosc suficient Dreptul: o diplomă nu înseamnă totdeauna cunoașterea științei și practicei legilor.

Sunt alții care l-au cunoscut destul de bine când și-au luat diplomele, dar nu s'au ținut în curent cu progresele și transformările științei juridice, ci s'au mulțumit cu ceea ce au învățat atunci. Și totuși, au pretenția că știu Dreptul, ba uneori încearcă să-l mai și practice, de multeori spre surpriza, uneori ironia sălilor de judecată. Unii dintre aceștia țin morțiș să-și pledeze procesele și nu-și dau seama că nu s'pregătiți și, pe deapsa și-o primesc uneori chiar foarte dureros, căci le pierd.

Lipsa cunoașterii Dreptului se observă la foarte multe persoane, care îndeplinesc importante misiuni sociale sau au roluri de conducere. Cu o suficiență extremă se vorbește, se scrie despre Drept și legi, se critică ori se iau anumite dispoziții, se revine asupra lor, se discută, cu multă pretenție și mai curios, se fac legi, regulamente, se dau decizii, etc. Pare că în anumite minți este ideea că oricine poate lua o măsură în care dreptul joacă primul rol și că nimic nu-i mai ușor decât să legiferezi.

De aci decurg, de atâtea ori, consecințe foarte păgubitoare. De atâtea ori se pierd cauze drepte, se anulează acte, se distrug averi, situații, pierde Dreptul fiindcă n'a fost

cunoscut; de atâtea ori se complică viața cetățenilor și a Statului și se creiază stări de nemulțumire, care ar fi putut fi, foarte ușor, evitate, dacă s'ar fi știut, cum se cade, Dreptul.

De vină — strigă corul nepregătiților și pretențioșilor — sunt legile, sunt juriștii, care au introdus în știința și meseria lor, fel de fel de chițibușuri; mai ales marii vinovați sunt judecătorii, care nu știu legile, nu știu să le înțeleagă, care sunt așa și așa, care au, în fine, toate defectele... fiindcă n'a triumfat pretenția unuia sau a altuia.

Există — deci o mentalitate greșită în privința cunoașterii Dreptului.

* * *

În aceste comunicări, adresate în deosebi marelui public, am crezut că sunt de oarecare folos câteva cuvinte, în care să se arate: ce înseamnă a cunoaște Dreptul, când poți spune că l'ai cunoscut și ce se cere pentru a face o astfel de afirmare.

Cunoașterea Dreptului cere fără îndoială — în prim rând — cunoașterea, studierea legii, adică a regulii de Drept, stabilită de Puterea legiuitoare.

O lege însă nu coprinde — cum își închipuie unii sau cum pretind alții — expunerea pe larg a tot ceea ce trebuie să faci în cutare împrejurare, ori cum se desleagă cutare neînțelegere dintre oameni. Ea nu-i carte, în care se expun lecții de conducere; ea cuprinde mai totdeauna numai normele esențiale, principiile fundamentale, pe care cei ce o aplică trebuie să le înțeleagă și să le acomodeze diverselor împrejurări sociale.

De altă parte, dispozițiile unei legi nu sunt izolate de restul normelor juridice; multe din articolele ei nu pot fi înțelese și aplicate decât în legătură cu acele norme și în special cu articolele altor legi. Expresiunea: articolul cutare combinat cu articolele din... și art. din... expresiune, de care râm necunoscătorii, coprinde tocmai înfăptuirea acestui adevăr.

Legea — cum știți mulți dintre dv., — este mai totdeauna lămurită prin regulamente, decizii, ordonanțe, instrucțiuni, etc.; uneori — cu toată discuția ce se face asupra valabilității acestui procedeu — ea este chiar completată prin regulamente.

Astfel fiind, pentru a cunoaște legea nu-i destul s'o deschizi și s'o citești, trebuie să vezi dacă nu-i în legătură cu altele, să știi să combini textele; trebuie — apoi — să vezi și materialul ajutător, regulamente, etc., să

știi care-i valoarea de drept a acestora, ce să primești din ele, pentru înțelegerea legii, și ce să înlături.

Presupunem că ai și legea, de care te ocupi și legile, cu care ea este în legătură și acele anexe arătate. Simpla lor citire—chiar de o minte ageră—nu-i totdeauna suficientă.

Cu toate strădaniile marilor legislatori, chiar când au fost străluciți juriști, nu s'a putut ajunge la sistemul de a se face o lege așa de bună încât să fie înțeleasă de oricine, numai printr'o simplă citire.

Legea, a avut de când există legi, are și va avea nevoie de lămurire, de ceiace se cheamă interpretare. Au crezut unii că s'ar putea evita și au dorit-o cu stăruință, fiindcă au socotit că pe calea interpretării se schimbă înțelesul legii, dar s'au înșelat. Napoleon cel mare nu vedea cu ochi buni interpretarea codului civil pe care l'a socotit cea mai indestructibilă operă a sa; și totuși n'a putut opri apariția comentariilor, iar când a apărut primul, ar fi spus dezolat: „codul meu este pierdut“ (1). În această ordine de idei merită să amintesc ce zicea și un mare jurist al nostru, la începutul secolului XIX, Andronache Donici în prefața Adunării sale de legi.

Odată ce pravila este expusă clar, el credea că nu mai este nevoie de tâlcuire, de interpretare, pentrucă ea trebuie să coprindă dreapta cunoștință—în înțelesul lui, dreptul natural—care se dovedește că n'are nevoie de tâlcuire și fiindcă „un cuvânt de prisos sau nepotrivit la tâlcuire, sau un cuvânt de îndoială, sau o noimă neînțeleasă, precum se cade și acoperită cu podoaba cuvintelor, pote să aducă prihană pravililor“.

Este deci o iluzie, părerea acelor care cred că se pot face legi perfecte, și care să n'aibă nevoie de tâlmăcire. Iluzia este și mai mare din partea acelor, care cred că trebuie să lucrezi la o lege ani și ani fiindcă numai așa poți realiza perfecțiunea.

Orice lege, dar și în genere, orice normă de Drept, oricât de bună ar părea, are nevoie de interpretare. Aceasta se face după anumite reguli, arătate pe larg în știința Dreptului; multe, statornicite de foarte multă vreme, în timpul din urmă s'au desvoltat și mai mult, cu tendința de a formă o adevărată știință. Mințile cele mai luminate își aduc contribuția spre a găsi cele mai

bune mijloace pentru o mai exactă înțelegere a legilor și mai potrivită rolului lor.

Nu e timpul și locul să arăt mai pe larg care sunt normele principale de interpretare; poate o voi face altă dată căci sunt prea folositoare oricui vrea să citească o regulă de Drept. Destul — pentru azi — să vă spun că interpretarea se face, în prim rând, cu ajutorul lucrărilor pregătitoare ale unei legi, adică între altele: expunerea de motive, rapoartele, discuțiile, care au avut loc în Parlament cu prilejul votării legii. Se caută apoi a se vedea scopul urmărit de legiuitor; se folosesc și alte principii și procedee: comparații, analogii și se recomandă a se căuta să se realizeze cât mai multă echitate, satisfăcând utilitatea socială.

Interpretarea este — cum se înțelege de oricine — munca cea mai grea, cea mai delicată, a unui jurist, dar și cea mai frumoasă; și se va recunoaște că nu oricine o poate face în forma ei exactă. Principiile de interpretare pot folosi oricui, chiar când n'are o cultură juridică superioară; ele sunt însă necesare oricui este chemat să aplice legile.

* * *

Dreptul tot nu poate fi cunoscut numai prin cele arătate până aci.

Oricât de bun ar fi interpretul, trebuie să cunoască și interpretările altora, căci numai din comparația aceasta va putea să se controleze și să vadă întrucât este justificată părerea sa. Aceasta este cunoașterea doctrinei, opera jurisconsultilor, scriitorii și profesorii, și care aduce o prețioasă contribuție pentru luminarea textelor și clarificarea principiilor. Atât metoda științifică, cât și aplicarea practică, impun o largă utilizare a doctrinei.

Mai necesară, însă, și decât doctrina, este *jurisprudența*, noțiune pe care n'o să o analizăm aci, dar sub care se înțelege de obicei modul cum instanțele judecătorești interpretează și aplică regulile coprinse în orice formă a Dreptului. Această interpretare judecătorească — prin repetarea uniformă și îndelungată — se impune instanțelor inferioare. În adevăr, chiar dacă unele n'ar voi s'o adopte, hotărârile lor vor fi desființate ori modificate de cele superioare, așa că rezistența lor se dovedește inutilă. A-fără de aceasta, sunt cazuri, chiar în legislația noastră, când interpretarea instanței supreme, este obligatorie.

În genere, însă, interpretarea care reprezintă *jurisprudența*, în adevărata ei accep-

1) Mon code est perdu, Planiol Traité élémentaire de Droit civil, V. ed. I. No. 130.

țiune, este interpretarea Inaltei Curți de Casație, care are drept misiune principală să asigure tocmai unitatea de jurisprudență.

De altfel, în toate țările, jurisprudența are o putere, uneori mai mare decât legea, și un rol uriaș, pentru aplicarea și dezvoltarea Dreptului; ea este Dreptul nu pe hârtie, în paragrafe, ci în aplicare, în exercitiul funcțiunii sale sociale, ea este Dreptul viu.

Jurisprudența trebuie să fie cunoscută neapărat de jurist; oricât ar cunoaște și ar înțelege legea și cărțile de doctrină, nu poate spune că are cunoștința Dreptului, dacă nu cunoaște și jurisprudența respectivă.

Cunoașterea ei este însă foarte utilă și oricărui cetățean, căci, independent de teorii, ea îi dă îndrumări folositoare în afacerile și pentru interesele sale. Pe el nu-l poate preocupă opiniunile savanților și controversele, asupra cutăror texte, ci cum aplică, cum înțeleg instanțele judecătorești acele texte și cum trebuie să-și facă el actele, cum să-și aranjeze afacerile ca să fie sigur de produsul activității sale și să-i fie garantate drepturile. Ce-a zis cutare profesor, ori mare jurisconsult, interesează mult mai puțin pentru viața zilnică decât ce a hotărât Casația și în ce formă. De aceia și instanțele au datoria să nu-și schimbe cu ușurință jurisprudența, iar de altă parte trebuie să se ia măsuri ca această jurisprudență să fie cât mai cunoscută prin publicarea ei în cercuri largi.

Prin urmare, cine vrea să cunoască Dreptul în vigoare, dreptul pozitiv al unei țări, trebuie să urmeze calea indicată mai sus. Cunoașterea Dreptului în vigoare—dar—o pregătire specială și o muncă foarte grea și continuă. Părerea că Dreptul este cea mai ușoară specialitate, trebuie să fie părăsită ca inexactă; nu numai că nu este ușoară, dar este una din cele mai grele, care reclamă, pe lângă o pregătire profundă și o cultură generală foarte întinsă.

Se întâlnesc, totuși, destui încrezuți care pretind că știu Dreptul și în realitate nu știu nimic, sau prea puțin; și pentru îndeplinirea misiunii Dreptului, nimic mai primejdios ca acești pseudo-juriști, care amestec mințile și prejudicază grav interesele.

Nimeni n'are pretenția absurdă că nu se poate cunoaște Dreptul decât numai cu observarea integrală a acestor reguli; ele se impun riguros însă pentru o cunoaștere exactă, deplină, științifică, ele se impun nediscutat juriștilor. Și nu toți oamenii sunt

juriști, și nu toți trebuie să fie; se vaită lumea că sunt chiar prea mulți.

Aceste reguli arată însă oricui, cum se poate ajunge la cunoașterea Dreptului și când poți fi îndreptățit să susții că ai cunoștința Dreptului. Ele pot călăuzi pe atâția dregători chemați să aplice legi și regulamente, ele pot ușura sarcina cetățenilor cari au nevoie să înțeleagă o lege, cel puțin arătându-le că nu orice dispoziție poate fi înțeleasă de oricine.

* * *

Dar în definitiv, mulți se vor fi întrebat: *Care este folosul să ni se vorbească despre cunoașterea Dreptului și care este utilitatea acestei cunoașteri?*

Pentru a răspunde în scurt, nu-i nevoie de întinse demonstrații.

Mai întâi, dacă Dreptul — așa cum este înțeles — coprinde regulile după care omul trebuie să se conducă în societate și facultățile, prerogativele ce-i sunt recunoscute și garantate, de aci rezultă că orice om pentru a trăi, ca atare, în societate, trebuie să cunoască acele reguli și acele facultăți, adică Dreptul pozitiv al grupărei sociale din care face parte. Altminteri, va suferi sancțiunile respective; i se vor anula actele, i se va răpi ceiace-i al lui, va fi pedepsit într'un fel sau altul, pentru nesocotirea normelor juridice și în genere viața i-ar fi îngreunată dacă nu chiar imposibilă.

De altfel, în știința Dreptului, este și un principiu după care toți sunt presupuși că au cunoștință de lege și nimeni nu e socotit c'o ignorează, (nemo censetur ignorare legem, cum se zicea în limba strămoșilor). În special legile în forma actuală, sunt opozabile tuturor locuitorilor unui Stat, din momentul punerii lor în vigoare. Deși strict vorbind, principiul citat (nemo censetur ignorare legem) nu e așa de general cum se crede, deși în unele împrejurări greșala obștească, generală, face Dreptul (error communis facit jus), adică aceiace au crezut cu toții, alcătuește, reprezintă Dreptul și poate ajuta pe cel ce din neștiință a călcat legea, totuși acestea sunt un fel de excepții. În picioare rămâne cu toată tăria principiul că norma juridică odată stabilită, este aplicabilă față de toți și — ca atare — pentru a nu-i suferi rigorile trebuie ca ei s'o cunoască.

Deci, cunoașterea Dreptului este prin în-suși coprinsul și rolul acestuia, nu numai utilă ei, chiar absolut necesară.

* * *

Pentru a evidenția aceasta și mai bine, să schițăm *ceva din aplicațiunile practice ale Dreptului*, pe care le înțelege oricine.

Viața oricărui om reclamă, *aproape la orice pas*, cunoștința Dreptului. El — cum arată chiar numele — este îndreptarul conviețuirii sociale. Ai anumite prerogative; vrei să te folosești de ele; trebuie să știi cum. Vrei să te căsătorești, să-ți exerciți drepturile care decurg din căsătorie, să divorțezi, să înfiezi un copil, ori să-l emancipezi, să-l înzestrezi, să iei măsuri pentru apărarea unui copil rămas fără părinți, să intri sau să ieși dintr'un consiliu de familie, ori să faci testament, să reclami drepturile ce ai într'o moștenire, etc., pentru a profita de acestea, trebuie să le cunoști și trebuie să știi să le reclami, când, cum și unde.

Dar în câmpul raporturilor cu semenii, al afacerilor, te poți mișca dacă n'ai avea nici o idee de Drept? Vrei să vinzi, să cumperi, să dăruiești, să dai ori să iei cu chirie, ori cu împrumut, să te împaci făcând o tranzacție, să schimbi, să-ți plasezi banii, să-i depui ori să-i ridici, să subscrii la constituirea unei societăți, să te plângi autorităților sau justiției că ți s'a cotropit proprietatea, ți s'a distrus, că nu s'a respectat contractele, că ai fost insultat, bătut, că vreo autoritate abuzivă ți-a nesocotit ceea ce socoți că-i al tău, că te-a pedepsit fără drept un superior, că nu ți se recunosc anumite drepturi de pensie, ajutor de invaliditate, etc., etc. Pentru toate se cere să ai cunoștința regulilor care guvernează aceste chestiuni.

Și unde nu este Dreptul necesar? Ia gândiți-vă la atâtea și atâtea obligațiuni față de Stat și autorități; amintiți-vă de pildă de îndatoririle militare, de cele polițienești: să te înscrii la biroul populației, să faci conducă servitorilor, etc., de cele administrative în genere, de numeroasele petiții prin ministere și alte autorități, sbuciumări pentru căpătarea Dreptului, care e cu atât mai greu de dobândit cu cât ești mai ignorant în preceptele lui.

Să mai pomenesc de obligațiunile fiscale, cu atâtea declarații, comisii, contestații, cu atâtea termene, care sugrumă deseori Dreptul?

Pe vremuri, când viața era mai simplă, mai patriarhală, când Statul se amestecă mai puțin în mersul social, utilitatea cunoașterii Dreptului era mai puțin simțită. Astăzi însă, când viața este tot mai complicată, această cunoaștere devine o imperioasă necesitate. Individul e tot mai încātu-

șat, activitatea sa tot mai reglementată, drepturile lui tot mai controlate și subordonate interesului general, iar obligațiile tot mai numeroase. Gândiți-vă la diferitele hârtii, hârtiuțe ce primești ori trebuie să faci încoace și încolo, fie în raporturile cu semenii, fie mai ales cu Statul și că pe foarte multe ar trebui să le păstrezi, ca să te aperi mai târziu, ceiace atâția, din neștință, n'o fac.

Pare că mergem în sensul că aproape fiecare individ trebuie să-și facă acasă o arhivă. E o distanță dela răbojul de odinioară, cu care probai atâtea!

În orice caz, noianul de legi, regulamente, decrete, circulări, etc., devine o grea sarcină pentru omul modern. Și bogat și sărac trebuie să se conformeze atâtor rândueli încât mișcările devin cu atât mai anevoioase, cu cât ei nu le cunosc. Mai vârtos cei cu oarecare avere cu greu se mai pot descurca, dacă n'au oarecare cunoștințe de Drept, fiindcă nu pentru orice și oricând pot merge la specialist.

* * *

Afară de acestea sunt și motive de *viață publică* care fac necesară cunoașterea Dreptului. Chiar dacă n'ai vrea să participi la viața politică, n'ai vrea fiindcă votul e obligator. Și pentru a-ți îndeplini cum se cuvine această obligație, ar trebui ca orice alegător să aibă măcar idei sumare de drept constituțional și administrativ, să înțeleagă organizația și mecanismul statului?

Se poate — apoi — să fii chemat la demnități publice ori private, unde trebuie să aplici legile, să iei măsuri pe baza lor. Câți din consilierii comunali și județeni sunt pregătiți suficient pentru misiunea lor? Câți din conducătorii instituțiilor financiare, mari ori mici, au ideile absolut necesare de drept pentru rolul lor? Câte greșeli nu s'au făcut pentru că lipseau cunoștințele juridice și cum au profitat deseori așa zișii „deștepți“ de această lipsă?

Și câți din oamenii de ispravă nu refuză unele demnități pentru că își dau seamă că acolo sunt chestiuni delicate de legi, de care singuri o recunosc, n'au idee!

Democrația cu votul universal, ca să dea toate roadele, are nevoie de o puternică luminare a masselor și în această direcție, ceia ce s'a neglijat până acum.

Cunoașterea Dreptului se impune în deosebi funcționarilor. Trebuie să dispară concepția că Dreptul urmează să fie cunoscut numai de magistrat și avocat. *Oricine în-*

deplinește o însărcinare publică și e chemat să aplice o lege, trebuie să știe s'o înțeleagă.

Necesitatea cunoașterii Dreptului este indiscutabilă mai cu seamă când este vorba de cei care sunt chemați să conducă în locurile de frunte. Este curios cum se poate legifera, cum se făurește,—cu alte vorbe—Dreptul, dacă nu-l cunoști de loc, ba te fălești că nu-l cunoști? Sau cum poți vota o lege când nu-i înțelegi coprinsul și sensul? Este tot așa de curios să conduci o autoritate, să guvernezi, când nu te pricepi să interpretezi cum trebuie o lege sau un regulament, când nu cunoști uneori nici principiile fundamentale ale științei juridice?

Și totuși se miră mulți când justiția anulează acte, și chiar legi! Cauza nu trebuie căutată în alte părți, ci în ignorarea regulilor de Drept.

Oricât de puțin simpatici ar fi poate, juriștii, pentru unii, fără ei nu pot fi bine conduse organismele sociale.

Cunoașterea dreptului este folositoare și pentru cultura generală. Numai grație ei sunt înțelese o sumă de manifestări sociale și de azi și din trecut. Viața unei societăți nu poate fi înțeleasă fără cunoașterea regulilor după care ea se conduce. Și orice profesie, presa în special, are foarte mult de câștigat din pregătirea juridică.

Cele de până aci se aplică nu numai la viața internă, ci și la cea externă a unui stat. Relațiile dintre state și dintre supușii lor nu se pot dezvolta și progresa decât sprijinite pe norme de drept, cât mai statornice și mai uniforme. Și asemenea relațiuni nu se pot stabili fără serioase cunoștințe juridice.

* * *

Pentru viața sub toate aspectele, cunoașterea Dreptului nu este un lux, ci o necesitate puternică.

Dreptul a ieșit de mult din faza când era apanagiul preoților, a trecut și de faza când era cunoscut numai de profesionistul care-l practică. El a devenit o știință foarte complexă, care cere studii profunde. „Cine vrea să se împodobească cu știința pravililor, ziceau vechii noștri praviliști, trebuie să se sârguiască „cu multe strădanii“ și să îndure „trudnice oboseli“.

De altă parte însă, s'a lărgit enorm câmpul său de aplicare; el guvernează omenirea, sub diverse forme. De aceea cunoașterea lui, cel puțin în formele elementare, trebuie răspândită tot mai mult.

În această privință, la noi, în special, este mult de făcut. Nu-i vorba ca toată lumea să învețe Dreptul la școlile superioare; sunt—

se zice—destui studenți; este vorba de răspândirea cunoștințelor juridice în masse.

Se țin conferințe despre felurite lucruri dar extrem de puține despre Drept și când se țin se vorbește mai mult despre părțile abstracte, greu de priceput și care nu atrag.

Cu toate acestea, răspândirea acestor cunoștințe este foarte folositoare; și mijloace sunt destule. S'ar putea întocmi manuale cuprinzătoare în scurt, a normelor și principiilor fundamentale, s'ar putea da o publicitate cât mai întinsă legilor și jurisprudenței, toate cu prețuri potrivite; s'ar putea organiza serii de conferințe mai dese și în ele să se expună mai ales aplicațiile practice.

Mijlocul cel mai bun, însă, este să se întindă învățarea Dreptului în școli, dar după programe, alcătuite cu multă pricepere, așa încât să fie de folos copiilor, iar nu să desguste prin chestiuni neînțelese și expresii pedante.

Ne bucură că — după câte se pare — în noile programe se va face un pas însemnat în această direcție.

Sunt și se pot găsi încă, felurite mijloace: destul să existe convingerea deplină despre marea utilitate a acestor cunoștințe. Și sperăm că numărul celor convinși devine tot mai mare.

Dacă vrem să ajungem la domnia Dreptății și a Dreptului, trebuie să știm căile care ne duc într'acolo. Triumful lor nu poate fi asigurat decât prin cunoașterea normelor și mijloacelor, care duc spre acest ideal, adică prin cunoașterea exactă și deplină a Dreptului.

ANDREI RĂDULESCU,

Consilier la Curtea de Casație

Profesor Universitar

Membru al Academiei Române

CONVERSIUNEA DATORILOR AGRICOLE

În chestiunea conversiunii, legiferare de cea mai mare importanță propusă pentru acest an, s'a discutat pe larg într'un articol precedent al d-lui Cristoforeanu, oportunitatea acestei măsuri, relevându-se marea grijă pentru asigurarea realizării creanțelor convertite.

Realizarea este desigur partea dificilă a reformei, pentru care toată atențiunea și priceperea trebuie să fie puse la contribuție spre a creia iarăși creditul, în urma deblocării întreprinderilor de credit și a renașterii solvabilității debitorului agricol.

Se recunoaște oportunitatea asanării datorii și a îndreptării unei stări la care s'a ajuns din cauza imposibilității prevederii scăderii valorilor reale, și

CEVA DESPRE FORMAREA COMPLECTELOR DE JUDECATA

din cauza neintervenției statului pe timpul uzurei deslănțuite în anii din urmă, și când se puteau întrezări perspectivele situației actuale.

Sunt chemați deci toți factorii principali să colaboreze dezinteresat spre o cât mai mare perfecție a legei, atât în ce privește procedura conversiunii, cât mai ales în privința realizării ei.

Pentru admisibilitatea conversiunii, valoarea integrală a creanțelor față de activul debitorului și termenul de plată trebuie să influențeze la fiecare debitor în parte regimul de admis. Termenul din anteproiect ar urma în orice caz să fie scurtat. Imi permit să arăt în privința opiniei d-lui Cristoforeanu ca să nu se emită obligațiuni, ci hotărârile de conversiune să devină noua creanță, că sistemul obligațiunilor îl cred mai bun spre a reintra în circulație valoarea portofoliului convertit, spre a fi un nou plasament și creditorul să poseadă această valoare, oricât de depreciat ar fi cotată, dar purtând o dobândă, și să nu mai fie nevoit să mai execute noua creanță, ceea ce desigur ar perpetua starea de astăzi.

Voi adăoga câteva observațiuni referitoare la procedura conversiunii, chestiune în care instanțele vor avea rol.

Organele de conversiune astfel cum au fost create prin anteproiect, în conversiunea debitorilor peste cinci hectare, cu ființă mai mult administrativă, nu vor putea lucra serios. Compunerea comisiunii locale cu prea numeroși și dispași membri și cu un singur magistrat, iar a comisiunii centrale numai din membri numiți de Ministerul de finanțe, nu poate să formeze instanțe expeditiv și suficient competente, care ar fi necesare procedurii conversiunii.

În orice caz în loc de comisiunea centrală, ar trebui să se fixeze competența instanțelor judecătorești.

Lipsa de dispozițiuni referitoare la dreptul de intervențiune al debitorului sau al creditorului lasă loc nesigurății și tergiversării.

Această tergiversare va fi chiar căutată atât în conversiune, cât și în concordatul preventiv, față de suspendarea urmăririi pe care o acordă începerea procedurii.

Legea ar trebui neapărat să prevadă că totul va urma din oficiu, fără nici o stăruință, cu termene scurte și fără plată de citațiuni sau alte timbre în decursul procedurii.

În sfârșit, necesitatea consimțământului creditorilor este cu drept cuvânt discutabilă și credem că ar fi să se dea avizului lor, numai caracter consultativ, în scopul aplicării conversiunii și a urgenței ei.

Substituirea aprecierii instanțelor în locul acestui consimțământ dă toată garanția de nepărtinire și obiectivitate.

N. PELIN,
Președintele Tribunalului Storojinet

Este vorba de o chestiune referitoare la formarea complectelor de judecată.

Înainte de actuala lege de organizare judecătorească dela 26 Iunie 1924 care a mai suferit de atunci oarecare modificări, expresiei de „complect” de la noi, în Ardeal îi corespundea expresia de „senat”.

Se știe că în sistemul distribuirii justiției de mai mulți magistrați, în sistemul colegiului judecătorilor sau al pluralității, cel cu gradul de prim președinte sau președinte efectiv, prezidează complectul de judecată. Îl prezidează, de când cu înaintările pe loc, și cel care are grad mai mare. Însă acesta nu poate prezida pe președintele sau prim președintele efectivi, chiar dacă ar avea un grad superior acestora.

Cine prezidează complectul când în compunerea lui intră numai magistrați de acelaș grad?

Art. 33 și 70 din lege cu ajutorul cărora putem răspunde atât la întrebarea pusă cât și la întrebarea ce se vede mai jos, singura care a determinat aceste rânduri, au următoarea cuprindere:

Art. 33: În caz de lipsă sau împiedicare a prim președintelui, drepturile de priveghere și de administrațiune, sunt exercitate de președintele de secțiune, cel mai vechiu în grad, iar atribuțiunile acestuia de consilierul — sau judecătorul, este de adăogat — cel mai vechiu.

Iar art. 70 din aceeași lege a organizării judecătorești prevede în primul alineat că „vechimea se calculează de la data intrării în fiecare grad”.

Chestiune: poate șeful instanței, poate președintele de secție să decidă ca atunci când un complect este format numai de magistrați de acelaș grad, acest complect să fie prezidat nu de cel mai vechiu în grad, ci de altul mai nou dintre ei?

Dacă această chestiune, care în vechiul Regat nici nu s'ar putea pune, formează obiectul rândurilor de față, este datorită faptului că în regiunile alipite și cu deosebire în Ardeal am auzit că s'ar discuta și că ar fi păreri, că ar fi juriști cari ar susține că s'ar putea interpreta dispozițiile articolelor de mai sus în sensul că șeful instanței sau președintele secției pot desemna cu prezidarea unui complect alcătuit din magistrați de acelaș grad nu pe cel desemnat de lege, adică pe cel mai vechiu în grad, dar pe altul mai nou în grad.

Bănuesc că în susținerea acestei procedări se aduc următoarele două argumente, fiindcă altele nu văd care s'ar putea aduce: primul ar constă în aceea că art. 33 nu vorbește de această chestiune a formării complectelor și a prezidării lor, ci de drepturile de supraveghere și administrațiune, care trec dela unul la altul în ipotezele prevăzute de acest text (lipsă și împiedicare). Or, noțiunile de priveghere și administrație nu cuprind pe aceea a prezidării unui complect de judecată; al doilea argument ar constă în aceea că atunci când este a se decide care anume magistrat — consilier sau judecător — să prezideze complectul format din magistrați egali în grad, trebuie să se țină seamă de clasa și gradul din care fiecare din acești magistrați făceau parte după legea organizării ungare. Că adică deși egali în grad, după legea actuală, totuși dacă unul, deși mai nou, însă anterior actualii legi judecătorești, era într'o clasă sau grad supe-

rior după legile ungare, decât colegul său mai vechiu în acelaș grad, urmează să prezideze cel mai nou.

Și unul și celălalt din aceste două argumente sunt neîntemeiate, complet neîntemeiate. Primul argument este nefondat, fiindcă în lege mai sunt și alte texte care arată felul de a vedea al legiuitorului în această ordine de idei. Astfel este articolul 7 care prevede că la Tribunalele cu mai mulți judecători delegați pentru administrarea tutelelor, etc., aceștia vor forma o secție care va fi prezidată de judecătorul *cel mai vechiu în grad*. Mai sunt art. 34 din lege și 21 din regulamentul serviciului interior al Curților care prevăd că consilierul cel mai vechiu în grad, va fi președintele camerei de punere sub acuzare. Este apoi art. 41 modificat la 1 Ianuarie 1931, publicat în Monitorul Oficial No. 1 din 1931, care cuprinde dispoziția, că atunci când președintele Tribunalului — nedivizat — nu poate prezida Curtea cu jurați, aceasta va fi prezidată de judecătorul cel mai înalt în grad sau cel mai vechiu în grad egal.

Iată deci că art. 33 se completează cu alte texte, și sensul său trebuie să fie și acela al formării și prezidării unui complet de judecată.

Al doilea argument este neîntemeiat fiindcă toate clasele și gradele care au fost în magistratură din Ardeal după dispozițiile ungurești, au fost abrogate de legea română de organizare a justiției, care este lege de unificare. Alte grade ierarhice de cât cele prevăzute de art. 68 din lege, nu se pot admite. Nu se poate interpreta o lege română după criteriile străine abrogate.

* * *

Dar mai sunt și alte considerațiuni pentru care procedarea de care vorbim, este în contra legii.

Prima considerație. — Este un argument de text. Legea prescrie că numai lipsa — și prin aceasta este a se înțelege lipsa fizică, sau împiedecarea — și prin aceasta este a se înțelege îndeplinirea altor îndatoriri profesionale, sau se mai poate înțelege o stare de boală de așa fel că te face incapabil să-ți exerciți atribuțiile în măsura în care s'ar cuveni — numai aceste două situații fac și determină trecerea atribuțiilor dela prim președinte la președintele de secție cel mai vechiu, dela prezidentul cel mai vechiu la magistratul consilier sau judecător, cel mai vechiu în grad. Intre aceștia din urmă — consilier sau judecător — toți egali în grad, cel mai vechiu conduce și administrează. În noțiunea de conducere este și atribuția prezidării ședinței. Ceea ce înseamnă că atâta timp cât completul de judecată este format din 2 sau 3 magistrați de același grad, cel mai vechiu în grad conduce ședința, prezidând-o. Căci nu este nici lipsă, nici împiedecare care să se opună. Iei parte în complet și ești cel mai vechiu, ești obligat să prezidezi. Nu poți renunța, nu te poți sustrage.

A doua considerație. — Se mai opune procedării semnalate și caracterul textelor care din punctul de vedere al intenției legiuitorului, este imperativ. Textul arată că „în caz de lipsă sau împiedecare, atribuțiile sunt exercitate de...”. Cu alte cuvinte, dela sine toate atribuțiile trec asupra celui mai vechiu. Prin efectul legii efectul rezultat dintr'un text cu caracter imperativ

A treia considerație. — Dar răspunsul la chestiunea pusă, este negativ și pentru alt motiv. Textele amintite cuprind dispoziții după care legiuitorul a înțeles să se distribue justiția. Aceste dispoziții adică cele

după care se împarte justiția, sunt de ordine publică. Acest caracter împiedecă pe magistrat, împiedecă instanța să le calce cu știință sau din neștiință.

În privința caracterului de ordine publică al acestor texte, putem cită numeroase jurisprudențe.

* * *

Să ne întrebăm însă care a fost fundamentul rațional care a determinat pe legiuitor să edicteze prin text de lege imperativ, că un complet constituit din magistrați egali în grad, să fie prezidat de cel mai vechiu în grad.

O analiză pe cale de raționament se impune.

Se știe că din modul cum sunt conduse desbaterile de președintele completului de judecată depinde de multe ori luminarea cauzei. Căci plecând dela principiul — admis până la 1925 de doctrină, iar dela această dată devenit lege prin legea accelerării — că judecătorul nu are numai un rol pasiv față de duelul angajat de părți în fața lui, ci din contră, dă directive, cere probe, anume probe, pune chestiuni care duc la soluționarea litigiului, — față de toate acestea nu se poate susține că este indiferent legiuitorului care anume dintre magistrați îndeplinește toate acestea. Și instanța civilă nu numai cea penală, face, ca să mă exprim astfel instrucția cauzei civile. Și de această instrucție exercitată direct de instanța judecătorească prin organul celui care o prezidează când judecă, depinde nu arare ori chiar soluția cauzei. Și atunci legiuitorul și-a zis: între magistrații de acelaș grad, cel mai vechi în grad îndeplinește rolul de președinte al completului, căci prezumția este că aceasta are mai multă experiență profesională. Această prezumție rezultată din vechime și care a determinat pe legiuitor să legisfeze principiul prezidării celui mai vechi pe egalii săi, este o prezumție care nu poate fi combătută de nimeni, nici de părțile litigante, nici de prezidentul secției ori instanței. Este o prezumție *juris et de jure*.

Dacă acesta este fundamentul rațional al dispozițiilor citatelor texte, ce înseamnă schimbarea acestor dispoziții, schimbare care echivalează cu călcarea lor, în sensul că magistratul cel mai vechiu să fie prezidat de colegul său mai nou în grad ca el, dacă nu afirmarea clară, precisă și categorică că se poate dovedi în experiența unui magistrat când legea îl prezumă cu totul din contra, că se poate dovedi că un magistrat n'are oarecare însușiri și aptitudini pe care trebuia să le aibă, când legea decide imperativ că le are în deajuns? Se poate admite o astfel de procedare? Credem că nu. A o admite înseamnă că se recunoaște posibilitatea și dreptul unui magistrat indicat de lege a îndeplini anumite roluri și atribuțiuni de judecător de scaun de a-și mărturisi nepriceperea și incapacitatea. Căci acest lucru înseamnă din partea unui astfel de magistrat când primește să fie prezidat de altul mai nou decât dânsul. Un asemenea magistrat să părăsească ordinul.

Și încă mergând mai departe: dacă s'ar admite ca posibilă, că cu alte vorbe această procedare în schimbarea prezidentului completului de judecată, nu ar fi adică în contrazicere nici cu legea, nici cu principiile, atunci ce s'ar opune spre exemplu ca un judecător să fie prezidat de un supleant, și așa mai departe?

Și dacă de pildă prezidentul secției poate, în sistemul ce combatem să hotărască că cutare magistrat, deși mai vechiu în grad, totuși să fie prezidat de celălalt.

lalt mai nou, ne putem întreba: care este limita până la care se poate întinde această procedură, fiindcă azi șeful instanței sau al secției poate să decidă că cutare complex să fie prezidat de un magistrat, mâine de altul și așa mai departe? În sistemul ce combatem se ajunge la strania situație, tocmai aceea pe care legiuitorii din toate țările au căutat s'o înlăture, anume aceea că se pot formă complexe de judecată după criterii subiective, care pot varia după importanța părților litigante, după sentimente, etc.

Iată pentru ce legiuitorul, și ca al nostru legiuitorii moderni din toate țările cu justiție organizată, a edictat norme fixe în distribuirea justiției de judecătorești, norme dela care nimeni nu se poate abate.

Astfel apare evidențiat și caracterul imperativ al dispozițiilor legale și substratul pe care se sprijină celălalt caracter de ordine publică al lor.

În sistemul ce respingem se ajunge și la perturbarea și micșorarea prestigiului ordinului judecătoreșc cu repercusiuni și efecte dezaastroase asupra bunului mers al justiției și distribuirii ei.

Credem prin urmare că o hotărâre dată de instanțele de fond al căror complex alcătuit din magistrați egali în grad, dar prezidat nu de cel mai vechiu dintre aceștia, ci de altul mai nou, este casabilă pentru gresită constituire a instanței.

După cât știm, suprema instanță până acum nu a avut prilejul să se pronunțe asupra acestei chestiuni.

ALEX. ȘTEFANESCU,

Consilier la Curtea de apel Tg.-Mureș
Delegat Procuror General.

LEGE

pentru

Suspendarea până la 15 Febr. a. c. a actelor de urmărire și executare asupra bunurilor rurale

Recenta lege pentru suspendarea urmăririlor și executărilor asupra bunurilor rurale este examinată, în dispozițiunile ei, atât de juriști, cât și de numeroșii debitori interesați să-i fixeze adevăratul înțeles.

Textul legii de sigur că nu putea cuprinde enumerarea diverselor cazuri ce se vor produce în legătură cu o problemă atât de complexă.

Legea are ca obiect principal suspendarea urmăririlor și executărilor asupra bunurilor agricole.

Prin faptul că mulți agricultori sunt garantați de persoane ce nu au aceeași profesiune, dar cari profită și ele de beneficiul suspendării, se va pune înaintea instanțelor problema caracterului agricol al creanțelor.

Cu deosebire, în foarte multe acțiuni cambiale, intentate după 15 Februarie a. c., părții, chemați pe cale de regres în acțiunea cambială vor opune excepțiunea decăderii reclamantului din exercitiul acțiunii sub cuvântul că creanța nu ar fi agricolă și că protestul trebuia făcut la scadența inițială din cambie, iar nu a doua zi după încetarea suspendării, adică la 16 Februarie.

Chestiunea caracterului agricol sau neagricol al unei creanțe puse în executare va provoca și numeroase contestațiuni la executare din partea co-obligaților ce figurează într'o datorie contractată de un agricultor.

În parlament, textul legii a provocat diferite întrebări puse raportorilor sau miniștrilor. Răspunsurile date sunt de sigur un izvor prețios de interpretare. De aceea, credem a face un adevărat serviciu numeroșilor cititori ai acestei reviste, reproducând după *Monitorul Oficial*, no. 19, din 31 Decembrie 1931, partea III, pag. 296—298, răspunsurile date de colaboratorul nostru, d-l senator *Traian Alexandrescu*, în calitate de raportor al legii, la diversele chestiuni ce i s'au pus.

D-l general I. Gârleşteanu, vice-președinte: Discuțiunea generală e deschisă.

— Necerând nimeni cuvântul se pune la vot luarea în considerare a proiectului de lege și se aprobă.

— D-l raportor citește art. 1.

D-l Apostol Popa: Am de făcut o întrebare asupra alinativului I.

Cred că ar trebui să se precizeze în acest aliniat, dacă prin codebitori solidari se înțeleg și acceptanții și giranții unei polițe?

D-l Traian Alexandrescu, raportor: La întrebarea ce mi se face de d-l senator Apostol Popa, voi răspunde că, în spiritul codului nostru comercial, cambia este socotită ca un act obiectiv de comerț, adică ca un act comercial, prin natura lui intrinsecă.

Art. 3 din codul de comerț e categoric în acest sens, iar art. 42 din acelaș cod arată că în obligațiunile comerciale codebitorii sunt ținuți la plată în mod solidar.

Ca atare, fiind vorba de o obligațiune solidară, urmează să se aplice principiile codului civil, potrivit cărora codebitorul solidar poate opune toate excepțiunile cari sunt comune tuturor debitorilor.

Prin expresiunea generală de codebitor solidar, se înțeleg toți aceia cari au contribuit la crearea, circulațiunea ori consolidarea cambiei, precum: emitenți, trași, acceptanți, giranți, avaliași.

D-l Petre Corneanu: Vă rog, o lămurire: sub „urmărire“, se înțelege și improcesuarea sau intentarea de procese sau numai execuțiunea?

D-l Traian Alexandrescu, raportor: Colegul nostru, d-l senator Petre Corneanu, are o îndoială, dacă nu cumva prin cuvintele: „actele de urmărire“, din prima parte a art. 1, nu s'ar înțelege și intentarea proceselor.

Răspund că legea aceasta specială nu se preocupă decât de actele de executare propriu zisă.

Legiuitorul nu s'a gândit un singur moment să oprească pe acei ce au pretențiuni de formulat înaintea justiției, de a-și introduce acțiunile.

O asemenea măsură nu ar avea nici o rațiune deosebită, ea ar echivala în fapt și în drept cu o suspendare civilă a prescripțiunii.

O asemenea suspendare a fost decretată prin legile excepționale de război, în favoarea celor mobilizați, ori evancați în Moldova.

Nici o împrejurare a momentului de azi nu ar putea autoriza interpretarea că ne-am gândit să interzicem reclamantilor dreptul de a prezenta instanțelor judecătorești, acțiunile lor introductive.

Legea cuprinde numai o păsuire acordată debitorilor în ce privește executarea.

Aceiași interpretare cred că trebuie dată și în ce privește executarea ordonanțelor de adjudecare, întrucât prin punerea în posesiune a adjudecatarului nu se face un act de execuțiune propriu zis, ci se perfectează din punct de vedere procedural o operațiune juridică, care potrivit art. 567 din codul de procedură civilă, a conferit în mod retroactiv adjudecatarului dreptul de proprietate asupra imobilului cumpărat încă din momentul depunerii prefului.

D-l *Dimitriu Ștefan*: Încă o întrebare: dacă un agricultor are gospodăria întreagă la oraș, intră și gospodăria lui dela oraș în categoriile prevăzute de lege?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Răspunsul ce comportă întrebarea pusă de d-l senator Ștefan Dimitriu, este că gospodăria ce un agricultor are în oraș, nu intră în enumerarea făcută prin art. 1 din lege și care cuprinde bunurile scutite de urmărire.

Această enumerare are un caracter limitativ, ea fiind o excepție la principiul general, că toate bunurile unui debitor sunt gajul creditorilor săi.

Fiind vorba de o excepție, ea este de strictă interpretare.

D-l *Gh. Christodorescu*: S'a făcut distincțiune la Cameră, A fost întrebat d-l ministru de finanțe dacă proprietatea rurală care aparține orașenilor intră în prevederile acestei legi? Și d-l ministru a făcut declarațiunea, răspunzând că intră.

O voce: Dacă plătesc impozit agricol, evident.

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: D-voastră, d-le Christodorescu, sunteți un jurist distins și știți că atunci când într-o lege este o formulă generală și legiuitorul nu face distincțiuni, nici judecătorii nu pot face pe cale de interpretare.

Din moment ce legea încuviințează scutirea de urmărte silită, în mod temporal, a proprietarilor de terenuri de cultură, pământ, vii, etc., înseamnă că această amânare a execuțiunii silită, etc., înseamnă că această amânare a dacă ei sunt orașeni sau săteni.

Nu ne-am gândit să facem o lege cu caracter de privilegiu, deoarece am fi ignorat în mod nepermis nevoile în cari se zbat toți agricultorii, indiferent dacă ei locuiesc la oraș ori la sate.

Ca atare, legea este aplicabilă tuturor și cine știe dacă în viitor nu va fi nevoie să avem o concepțiune mai extensivă.

D-l *Th. Orghidan*: Ce se întâmplă, când la data protestului efectuat la 15 Februarie 1932, se va invoca faptul că debitorul nu este agricultor?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: D-l senator Orghidan, aduce în discuțiune un caz cu totul interesant, întrebând ce se întâmplă dacă la data protestului efectuat la 15 Februarie 1932 se va invoca faptul că debitorul nu este agricultor.

Evident că situațiunea aceasta trebuie serios examinată, deoarece dacă debitorul cambial chemat în judecată după 15 Februarie 1932, ar invoca că nu este agricultor, în acest caz creditorul riscă să-și vadă respinsă acțiunea sa de regres contra coobligaților anteriori pentru motivul că cambia nu a fost protestată la timp, adică a doua zi după scadența sa inițială.

Instanțele când vor fi chemate să se pronunțe asupra unor asemenea cazuri, vor avea de examinat problema de fapt dacă debitorul cambial este sau nu în realitate agricultor.

Cum știu că mai sunt și alți d-ni senatori cari vor să-mi pună întrebări în legătură cu această situațiune, îmi rezerv dreptul ca în cursul desbaterilor să răspund în mod general, dând toate lămuririle pe cari le socotesc trebuitoare.

D-l *Th. Orghidan*: Care va fi sancțiunea, când se va fi făcut un protest pe nedrept, căci dacă la un agricultor

protestul nu are prea multă importanță, la un negustor protestul are consecințe periculoase?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Facerea unui protest în mod injust, urmată de intentarea acțiunii cambiale, ar constitui desigur aceace în limbajul juridic se numește un „abuz de drept“.

În acest caz debitorul care a avut de suportat prejudiciul moral al unui protest, făcut în contra legii și care se vede urmărit fără drept, poate face contestație, cerând anularea urmăririi și condamnarea creditorului care a făcut o asemenea executare abuzivă, la daune interese morale și materiale.

D-l *P. Corneanu*: Dela promulgarea acestei legi, nu se vor mai protesta cambii?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Răspund la întrebarea d-lui senator Corneanu, că din moment ce legea prelungește în mod automat scadența, protestul nu poate avea loc înainte de scadență.

În această privință, art. 510 din codul comercial nu lasă nici o îndoială.

În concluziune, puteți reține că în intervalul de timp până la 15 Februarie 1932, nu se fac proteste pentru efecte cambiale, în care ar figura ca obligat sub orice titlu un agricultor.

D-l *N. Cananău*: Iată un creditor care posedă o poliță în contra unui agricultor, care are 20 hectare pământ și care are la oraș un imobil în valoare de 5 milioane. Polița această este de natură agricolă sau nu?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Cazul relevat în Senat de d-l senator N. Cananău este tipic.

Iată un creditor care posedă o cambie în contra unui agricultor, proprietar în același timp a 20 hectare pământ de cultură la țară și a unui imobil în valoare de câteva milioane la oraș.

Care va fi norma, potrivit căreia se va stabili origina agricolă a creanței?

Este polița aceasta emisă de un asemenea agricultor în vederea investițiunilor trebuitoare culturii pământului?

Sau poate că reprezintă un împrumut contractat pentru nevoi ce nu au nimic comun cu agricultura?

Chestiunea ar părea insolubilă la prima vedere.

Desigur că instanțele judiciare vor fi chemate să statueze asupra unor asemenea cazuri.

Judecătorii vor trebui deci să recurgă în interpretarea lor, la un criteriu prin ajutorul căruia vor putea stabili origina agricolă a creanței.

Acest criteriu, evident, nu poate fi aprioristic stabilit printr-o enumerare cu caracter limitativ.

Problema juridică a caracterului agricol al creanței ne transpune în mod firesc în materia prezumțiunilor de fapt sau judiciare.

Această problemă credem că nici nu poate fi soluționată, dacă instanțele nu vor recurge în primul rând la sistemul de dovadă al prezumțiunilor de fapt.

Astfel, împrejurarea că cineva are o întreprindere agricolă importantă sau poate constitui o prezumție serioasă în privința caracterului agricol al datoriei, dacă principala sa ocupație este agricultura; împrejurarea exercitării unei profesii accesorii sau cu rentabilitate îndoelnică, nu ar putea înlătură prezumțiunea caracterului agricol al creanței.

Prezumțiunea va opera și mai concludent, atunci când debitorul cambial nu are altă ocupațiune și nici altă avere productivă decât agricultura.

Desigur că rămâne la înțelepciunea și prudența judecătorilor ca ei să facă uz de prezumțiuni în conformitate cu art. 1.205 din codul civil, în mod larg.

O indicație de fapt ce ar putea învedere caracterul agricol al datoriei sunt și borderourile băncilor, anexate cam-

biilor aflate în portofoliurile băncilor sau reescontate la Banca Națională.

În ce mă privește, cred că spre a se evita diversitatea nefârșită de interpretare în ce privește aprecierea felurilor situațiunii de fapt, din care ar putea rezultă caracterul agricol al creanței, ar trebui să recurgem la un criteriu constant și uniform, întemeiat pe prezumția de datorie agricolă ce se rează și care rezultă din calitatea subiectivă de agricultor, potrivit aceluiași principii înscrise în art. 4 din codul comercial cu privire la actele subiective comerciale.

Cred că această prezumție rezultând din calitatea subiectivă de agricultor, poate fi reținută ca o dovadă ori de câte ori debitorul cambial chemat în judecată posedă o proprietate agricolă, ce îl poate clasa în categoria agricultorilor.

D-l *Th. Orghidan*: Rog pe d-l raportor, să ne spună care este situațiunea portofoliului agricol aflat la Banca Națională a României, față de legea organică și statutul institutului nostru de emisiune.

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Sunt în măsură să vă afirm, d-le senator Orghidan, că Banca Națională va face toate înlesnirile pentru regularea portofoliului agricol reescontat.

Solicitudinea de care institutul nostru de emisiune a dat dovadă totdeauna, față de toate categoriile productive ce activează în viața economică, este o garanție că se vor găsi modalitățile de tehnică bancară, grație cărora să se reguleze situația acestui portofoliu.

Cred că aceste modalități vor fi cu atât mai ușor de găsit, cu cât polițele agricultorilor au o situațiune excepțională, ele putând figura în portofoliul Băncii Naționale, conform statutului său organic, timp de 9 luni.

D-l *G. Christodorescu*: D-lor, vreau o precizie: în art. 1, care l-a citit d-l raportor, se prevede că sunt apărute și obiectele casnice, lucrurile de casă.

Presupuneți un agricultor care are obiectele casnice și lucrurile dela țară la oraș; nu are conac la moșie, sau, dacă are conac la moșie, are strânse din agricultură și obiecte casnice la domiciliul său din oraș unde locuiește. Acestea sunt sau nu apărute?

Aceasta este explicația care vreau să o am.

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Explicația ce-mi cereți, d-le senator Christodorescu, nu v-o pot da decât în sensul că obiectele casnice ce un agricultor are la oraș nu sunt apărute de urmărire.

Legiuitorul s'a gândit cu drept cuvânt să aducă o înlesnire numai agricultorilor cari se găsesc într'un permanent și real contact cu pământul pe care-l cultivă și pe care și-au creat o așezare la țară.

Legea nu a fost făcută să apere bronzurile, tablourile și obiectele de lux ce fac agrementul interiorului unui agricultor care are casă într'un oraș.

S'a urmărit numai liniștea proprietarului agricultor care stă la țară, evitându-se ca el să fie urmărit asupra lucrurilor trebuincioase uzului său personal și al familiei.

D-l *Th. Orghidan*: Aliniatul 4 al acestui articol nu este clar. Ce se înțelege prin debitorul care poate invoca beneficiul legii? Este bine să precizați aci.

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Cu privire la explicațiunea aliniatului 4 din art. I, în sensul de a se lămuri ce se înțelege prin cuvintele „debitorul care poate invoca beneficiul legii”, răspund că mă refer în totul la explicațiunile ce am dat în cursul dezbaterilor d-lor senatori Orghidan și Cananău.

Cu alte cuvinte, vor putea invoca beneficiul legii de față toți acei cari figurează într'un titlu de creanță ca debitorii principali, garanți, etc.

D-l *P. Corneanu*: De când se socotesc dobânzile?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Dobânzile se socotesc dela data promulgării legii.

Această lege pornind dela îndoita concepțiune a înlesnirii debitorilor agricoli și a asigurării creditorilor, cărora li se pregătește regimul avantajos al mobilizării creanțelor lor, astăzi imobilizate și fără perspectivă de îndeostulare, este logic să decidem că dobânzile stabilite prin lege, sunt aplicabile chiar dela promulgarea ei.

În adevăr, pretenția creditorului de a i se plăti până la scadența inițială a titlului de creanță, dobânda contractuală nu ar fi întrunită, deoarece amputarea parțială a dobânzii făcută prin lege, constituie în ce privește pe creditor un sacrificiu la care el trebuie să consimtă față de avantajul ce am arătat mai sus, în sensul că legea de față este preluatul conversiunii datoriei, operațiune ce are avantaj și pentru creditor.

D-l *Gh. Cristodorescu*: Presupuneți că imobilul rural este aproape de oraș și proprietarul lui are conacul la oraș. De ce să nu presupuneți lucrul acesta?

D-l *Traian Alexandrescu, raportor*: Legiuitorul nu reglementează cazurile izolate și excepționale.

Orice lege este isvorâtă dintr'o situațiune cu caracter de generalitate.

Numai acest caracter de generalitate îi justifică utilitatea socială și îi acordă prestigiul în fața aceluia cari trebuie să suporte efectele ei.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a.

Audiența de la 18 Decembrie 1929

Președenția d lui EM. MICLESCU, Președinte

Dr. Ettinger cu Elena Dr. Hănulescu și a.

Decizia No. 2808

Probe. Act dresat de portărel în exercitiul funcțiunii. Constatarea declarațiilor părților. Are putere autentică, chiar dacă procesul verbal de constatare nu este semnat de părți. (Art. 1170, 1174, 1176, 1204 cod. civ.).

Procesul verbal încheiat de portărel în exercitiul funcțiunii sale și prin care constată declarațiunile făcute de părțile convocate înaintea sa în urma somațiunii făcute de una din ele, face deplină dovadă năvă la înscrierea în falș că acele persoane s'au prezentat înaintea sa și au făcut declarațiunile consemnate în procesul-verbal, cu toate că, acest act nu cuprinde mențiunea că, cuprinsul lui a fost citit părților și că, ele l'cu semnat, deoarece nici un text de lege nu cere ca procesul-verbal încheiat de portărel să poarte asemenea mențiuni.

Această dovadă deplină arătată de procesele verbale o au și față de părțile cari nu știu carte.

Deliberând,

Asupra recursului de față:

Având în vedere deciziunea atacată din care se constată că intimații Elena Dr. Hănulescu, Teodora Mărășescu și alții, au chemat în judecată înaintea Tribunalului pe recurrentul Dr. Ettingher, pentru a se anula pretinsa vânzare a terenului din str. Traian No. 21, fost 128, intervenită între acesta și autoarele lor, Maria Georgescu, Anastasia Stoicovici și Ionica Dragon;

Că această acțiune a fost admisă de Tribunal, că însă, sentința dată a fost reformată de Curtea din București, care a admis în parte acțiunea, validând vânzarea făcută de către Ionica Dragon și respingând-o,

în ceea ce privește pe Maria Georgescu și Anastasia Stoicovici, neștiutoare de carte, pe considerațiunea că vânzările făcute de asemenea persoane, nu pot fi dovedite decât cu act autentic sau prin mărturisire *judiciară*;

Că soluțiunea Curții de fond a fost casată cu trimitere în urma recursului făcut de către Dr. Ettlinger, pe motivul că vânzările făcute de neștiutori de carte, sunt tot contracte consensuale ca și cele făcute de celelalte persoane, putând fi astfel dovedite prin toate mijloacele prevăzute de lege cu privire la proba obligațiilor;

Că Curtea de trimitere a respins din nou apelul recurentului și după ce a examinat atât înscrisul de la 24 Noembrie 1913, cât și somația no. 1884 din 1924 ce pretinde că emană dela cele două neștiutoare de carte, în fine procesul verbal dresat de portărele Dragomirescu la 20 Ianuarie 1914, cum și împrejurarea că intimele Teodora Georgescu, azi Mărășescu și Elena Ștefănescu, azi Tuducescu, ar fi figurat și semnat ca martore pe înscrisul dela 24 Noembrie 1913, atestând că autoarele lor au primit atunci suma de 700 lei, din prețul vânzării, ajunge la concluzia că întrucât înscrisul din 24 Noembrie 1913 și somația no. 1184 din 1914, poartă semnătura unor neștiutoare de carte prin punere de deget, și în lipsa oricărui element, din care să se poată deduce că emană dela ele urmează că aceste acte trebuiesc înlăturate, neputând forma nici măcar un început de dovadă scrisă despre existența acelei vânzări;

Că procesul verbal dela 20 Ianuarie 1914 deși cuprinde unele declarații cu privire la existența vânzării, însă deoarece nu poartă semnătura persoanelor cărora li se atribue, nu se poate susține că emană dela neștiutoarele de carte pentru ca astfel să poată fi privite ca elemente de fapt generatoare de consecințe juridice și să autorize astfel admisibilitatea probei cu martori, că de altfel simpla arătare a portăreleului că declarațiile din procesul verbal i-au fost făcute de cele două neștiutoare de carte, nu poate face convingerea că ele reprezintă un fapt propriu al acestora, deoarece procesul verbal nu conține mențiunea că cuprinsul lui ar fi fost citit părților, ca astfel în acest mod să ia cunoștință de cuprinsul lui.

Văzând motivul I și II de casare astfel formulat:

1) „Violarea art. 54 din legea organică a Inaltei Curți, a art. 1171, 1172, 1201, c. c. art. 47 și 50 din vechea lege de organizare judecătorească în vigoare la 1914, combinate cu art. 219 și 292 din regulamentul portărelelor în vigoare la aceeași dată, greșită aplicare a art. 16 și 18 din legea autentificării actelor. Tăgădă de dreptate, și exces de putere. Omisiune esențială.

„Intr'adevăr în conflictul dintre intime și mine, s. IV a Curții de Apel din București, hotărâse că contractul de vindere cumpărare constatat prin înscrisul sub semnătură particulară din 24 Noembrie 1913 în care autoarele actualelor intime figurau ca vânzătoare, iar eu Dr. I. Ettlinger ca cumpărător al imobilului din București, str. Traian no. 21, fost 128, n'are nici un fel de putere probatorie pe considerațiunea de drept trasă din art. 28 al legii pentru autentificarea actelor după care neștiutorii de carte cum în fapt erau cele două autoare, nu pot vindé cât prin acte autentice și că în afară de asemenea acte și de mărturisire *judiciară* nici o altă probă n'ar fi permisă, făcând din contractele de vindere-cumpărare cu neștiutorii de carte, negoțuri juridice solemne, și înlăturând pentru atari considerațiuni atât notificarea extra-judiciară cu no. 1184 din 1914, trimisă mie prin

Corpul portărelelor de cele două vânzătoare Anastasia Stoicovici și Maria Georgescu, cât și procesul-verbal din 20 Ianuarie 1914, încheiat în urmarea precitatei somațiuni, somațiune și proces-verbal, cu cari se dovedea nu numai existența negoțului juridic, contractul de vindere-cumpărare, constatat prin înscrisul din 24 Noembrie 1913, dar încă și invitațiune din parte-le pentru executarea acelu contract.

„Prin deciziunea cu no. 107 și 108 din 1929 dată de această Inaltă Curte în urma recursului meu, deciziunea Curții din București, no. 73 din 1927, a fost casată pe de o parte pe considerațiunea de drept, după care legea pentru autentificarea actelor n'a schimbat natura consensuală a contractelor de vindere-cumpărare, iar pe de altă parte pe îndatorirea instanței de fond, care, ca consecință era datoare să examineze în fapt piesele precitate pentru a vedea dacă din textul lor rezultă sau nu consensul părților asupra lucrului și prețului, deoarece în caz afirmativ, acțiunea intimajilor ca să avea de obiect nulitatea instrumentului, iar nu anularea negoțului juridic, era totlmente lipsită de interes.

„Instanța de trimitere, adică sec. III-a a Curții de apel din București, după ce prin deciziunea atacată cu recurs promite respectul deciziunii de casare, potrivit art. 54 din legea organică a Inaltei Curți și asemănat prin art. 1201 c. civ., în cele din urmă îl violează în mod flagrant, căci din somațiunea și procesul-verbal susmenționat, rezultă sau nu consimțământul părților asupra lucrului și prețului, cercetează pretensele condițiuni de drept în care acele 2 piese ar constitui acte autentice și le înlătură astfel, greșit din punct de vedere principial, puterea lor probatorie, confundând actele autentice cu actele notariale, adică genul cu speța, deși primul meu recurs la Inalta Curte, bazat pe greșita interpretare și pe violarea art. 1171, 1172 cod. civ. art. 47 și 50 din vechea lege de organizare judecătorească în vigoare la 1914, combinat cu art. 219 și 222 din regulamentul portărelelor atunci în vigoare, fusese admis ca fondat.

„Așa fiind, de astă dată, competența ratione materiae a portăreleului nefiind pusă în discuțiune în prezența deciziunii de casare, puterea probatorie a somațiunei și a procesului verbal din punct de vedere principial era la adăpost de orice îndoială, și deci această forță nu putea fi înlăturată pe considerațiunea de principiu după care procesul-verbal din 20 Ianuarie 1914 n'a fost citit răposatelor Anastasia Stoicovici și Maria Georgescu, deoarece nu era vorba de un act notarial, a cărui adevăritare se face în condițiunile legii pentru autentificare, ci de un act autentic în sensul codului civil, așa încât instanța de fond a adăugat la lege, neputând a le înlătura pe considerațiunile că înscrisul din 24 Noembrie 1913 și somația cu no. 1184 din 1914, sunt acte semnate prin punere de deget și pe considerațiunea după care nu se poate susține că acele acte emană dela Anastasia Stoicovici și Maria Georgescu și nici pe considerațiunea că din precitatul proces-verbal nu se constată prezența avocatului Al. Petrescu, martor pentru identitate în momentul în care se făcea declarațiile înaintea portăreleului, de câte autoarele intimajilor, consemnate în procesul-verbal din 20 Ianuarie 1914. Refuzând deci examenul de fapt, a săvârșit o veritabilă tăgădă de dreptate și a comis un învederat exces de putere violând art. 54, din legea organică a Inaltei Curți prin urmare și 1201, cod. civ., combinat cu art. 1171, 1172 cod. civ. 47 și 50 din legea de organizare judecătorească, art. 219 și 222 din regulamentul portărelelor atunci în vigoare.

„Datorită aceluiași refuz de examen în fapt a acelor 2 piese, instanța de trimitere a înlăturat și existența începutului de probă scrisă invocată în subsidiar care autoriză proba cu martori solicitată, căci dacă Curtea din București s. IV-a s'ar fi supus deciziunii de casare, cum fără îndoială era datoare, atunci n'ar fi putut ajunge la o soluție nega-

tiyă, decât picând în grave erori de fapt, somațiunea și procesul verbal constatând mai mult decât dovada existenței contractului de vindere-cumpărare, invitațiune formală, ca să-l execut mai ales că înaintea Tribunalului de primă instanță se și formulase un al doilea capăt de cerere pentru rezoluția menționatului contract; ceea ce implică în mod evident executarea lui prin echipolent, veritabilă recunoaștere; mijloc asupra căruia Curtea din București omite a se pronunța, datorite unei grave erori de fapt, căci instanța de trimitere fiind chemată să cenzureze în apel sentința Tribunalului de primă instanță, lectura acesteia era îndestulătoare pentru constatarea adevărului de fapt enunțat mai sus.

2) „Violarea art. 1170, 1174, și 1176 și 1204 cod. civ.

„Reprezentanțele uneia din cele trei vânzătoare, adică ale răposatei Maria Georgescu și anume Elena Ștefănescu, astăzi Tudocescu, Teodora Georgescu, astăzi Mărășescu, moștenitoare universală, au mărturisit extra judiciar existența contractului de vindere-cumpărarea constatată prin înscrisuri din 24 Noembrie 1915, căci în ziua confecționării acestui înscris, cele trei vânzătoare Anastasia Stoicovici Maria Georgescu și Ioana Drăgan, au primit un acout de lei 2500, iar când a doua și aceleași vânzătoare primesc încă 700 lei, intimatelor Elena Tudocescu și Teodora Mărășescu, au semnat ca martore pe chiar textul actului, ele care la interogatoriul ce li s'a făcut în procesul ce se judeca la s. IV-a a Curții din București, și-au recunoscut semnăturile.

„Față de aceste două intimatate și independent de piesele citate în primul motiv, avem probă completă în condițiunile dreptului comun, probă pe care instanța de fond o înălătură pe nedrept când zice că eu recurentul confund mărturia cu mărturisirea, deși în drept este unul și același lucru violând astfel chiar principiul general de drept comun, după care proba actelor juridice consensuale se poate face și prin înscrisuri sub semnături particulare.

„Pretinsa lipsă de calitate din partea acestor două intimatate în actul din 24 Noembrie 1915, nu poate menține soluțiunea instanței de fond, fiind falsă în drept, deoarece nu ne găsim în materie de procedură unde „calitatea“ constituie una din codițiile de exercițiu ale acțiunii.

„In dreptul de fond și anume în materie de vânzare, calitatea celui ce vinde se confundă, este adevărat, cu titlul de proprietar. însă nici această întâmplare un vânzător nu se poate sustrage dela îndatoririle lui pe o pretinsă lipsă de calitate, deoarece este garant de evicțiune, prin urmare nu putea fi vorba de lipsa efectelor juridice trasă din lipsa de calitate, când în speță discuțiunea dintre părți era mărginită la ideea de probă.

„Tăgăda negoțului juridic făcută de cele două intimatate la interogatoriul, nu avea nici un fel de importanță, destul că și-au recunoscut semnăturile, fie chiar în calitate de martore la negoțul juridic litigios, potrivit principiilor generale de drept“.

Considerând că întrucât în speță, portărelul care a instrumentat avea calitatea de a încheia procesul verbal în discuțiune și, a lucrat în limitele puterilor pe care i le acordă legea, înregistrând declarațiunile făcute de părțile ce s'au prezentat înaintea sa convocate acolo prin somațiunea făcută de una din ele; că dar actul încheiat la acea dată, face deplină dovadă că acele persoane s'au prezentat înaintea lui, și au făcut declarațiile consemnate în procesul verbal, cu toate că acest act nu cuprinde mențiunea că cuprinsul lui a fost citit părților și că aceste au semnat actul prin punere de deget, deoarece nici un text de lege nu cere, ca procesul-verbal încheiat de portărel să poarte asemenea mențiune;

Că dar în mod greșit și numai prin exces de putere

instanța de trimitere a înălăturat declarațiunile făcute de părți și consemnate de portărel, în procesul verbal dela 20 Ianuarie 1917, deoarece acesta fiind dator când instrumentează să consemneze arătările părților, constatările sale fac proba până la înscrierea în fals, și prin urmare trebuia să se tină seamă de cuprinsul lor, care urma să fie examinat în raport și cu celelalte probe invocate, pentru a vedea dacă în adevăr un contract de vindere-cumpărare s'a format între autoarele intimatelor din proces și recurent;

Așa că motivele de casare fiind întemeiate, decizia Curții urmează să fie casată, trimițându-se cauza spre nouă judecare aceleiași Curți.

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APPEL BUC. S. I.

Audiența dela 21 Octombrie 1931

Președenția d-ului IACOB SOLOMON, președinte
Soc. „Tehnică minieră“ cu Primăria Municipiului Buc.
Sectorul I galben și cu Soc. „Unirea“
Jurnalul No. 5400

Contencios administrativ. Comitetul central de revizuire. Recurs în contencios împotriva deciziunilor Comitetului. Competință. Instanța competentă sub imperiul legii administrative din 1929 și sub imperiul legii din 14 Iulie 1931. Autoritate de lucru judecat. Art. 343, 364 legea ad-ției locale. Art. E al. 3 legea din 14 Iulie 1931, modificatoare a legii ad-ției locale.

1. Potrivit art. 343 și 364 din legea administrației locale, procedura de anulare nu exclude exercițiul acțiunii în contencios, în consecință această procedură, odată epuizată, nu constituie autoritate de lucru judecat în acțiunea în contencios directă.

Sub imperiul legii ad-ției locale din 1929, deciziunile date de Comitetele centrale de revizuire puteau fi atacate în contenciosul administrativ la Curtea de ape.

2. Sub imperiul legii din 14 Iulie 1931 modificatoare a legii administrației locale Curțile de apel nu mai sunt competente a judeca acțiunile în contencios prin care se atacă deciziunile Comitetului central de revizuire, părțile având deschisă numai calea recursului la secțiunea III-a a Inaltei Curți de Casatie.

3. Legea din 14 Iulie 1931 nu are putere interpretativă.

4. Intrucât legea din 14 Iulie 1931 nu cuprinde nici o dispoziție transitorie privitoare la cauzele în curs de judecată, dela data promulgării acestei legi, Curtea de apel nu mai are competența de a judeca acțiunile în contencios pendente prin care se atacă deciziunile Comitetului central de revizuire, cu care fusese mai înainte regulat investiția. Curtea de apel urmează a-și declina competența în favoarea Inaltei Curți de Casatie, secțiunea III-a.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de părta Primăria municip. București sectorul I Galben prin care tinde la respingerea ca inadmisibilă a acțiunii în contencios intentată de către societatea în comandită simplă „Foresta minieră“ din București ;

Văzând actele și lucrările din dosar precum și susținerile părților;

Având în vedere că prin petiția înreg. la no. 2755 din 21

Februarie 1931, Societatea „Foresta minieră“ a chemat în judecată Primăria municipiului București, sectorul I Galben, pentru a se constată ilegalitatea autorizației no. 27 din 1930 eliberată de acea primărie și pentru a se anula decizia no. 354 din 1930 a Comitetului central de revizuire; că reclamanta își întemeiază acțiunea atât pe art. 1 și următorii din legea contenciosului administrativ, cât și pe art. 345 și 364 din legea administrației locale.

Având în vedere că pârta primărie a susținut că acțiunea este inadmisibilă pentru două motive: a) că reclamanta și-a retras la 27 Martie 1931, recursul în casație ce declarase împotriva aceluiași deciziuni a Comitetului central de revizuire și că această retragere fără nici o rezervă echivalând cu o achiesare, însemnează că a renunțat la orice cale de atac; b) că prin efectul legii din 14 Iulie 1931 acțiunea în contencios nu mai este admisibilă, ci numai recursul împotriva deciziunii Comitetului central de revizuire, înaintea Curții de Casație secția III-a;

Considerând că prin legea pentru organizarea administrației locale din anul 1929 s'a instituit o procedură specială de anulare încheierilor luate de adunările și consiliile sătești, comunale, municipale și județene precum și a delegațiilor lor; că în ce privește municipiile și județele, procedura de anulare se urmează înaintea comitetelor locale de revizuire, iar în ce privește municipiul București înaintea Comitetului central de revizuire, comitete pe cari legea administrației locale le-a înființat totodată ca organe administrative de tutelă și control ierarhic.

Considerând că potrivit art. 345 al. ultim, l. administrației locale, procedura de anulare nu exclude, atât terților cât și autorităților menționate de lege, nici dreptul de a-și valorifica daunele conform dreptului comun, nici exercițiul acțiunii în contencios; că prin urmare, legea permite oricărui particular vătămat prin o încheiere pretinsă abuzivă a consiliilor municipale, să urmeze atât procedura de anulare înaintea comitetelor de revizuire, cât și acțiunea directă înaintea instanțelor de contencios administrativ, fără ca una din ele să excludă pe cealaltă și fără ca procedura în anulare, odată epuizată, să constituie o autoritate de lucru judecat în acțiunea în contencios directă;

Considerând că, potrivit art. 364 din lege, hotărârile date de comitetele de revizuire ca instanțe de revizuire și reformare ale actelor administrative, pot fi atacate de părțile interesate ca și de organele de supraveghere și control pe calea recursului la contenciosul administrativ.

Considerând că prin aceste din urmă cuvinte legiuitorul n'a putut înțelege, — față de caracterul de organe administrative ale comitetelor de revizuire și față de principiul constituțional că contenciosul administrativ este în căderea puterii judecătorești, potrivit legii sale organice, — decât aceea că particularul vătămat are facultate de a recurge la calea contenciosului administrativ pe care Constituția și legea specială a contenciosului i-o pune la dispoziție, iar nu la calea recursului direct înaintea Inaltei Curți de Casație.

Având în vedere că acestea fiind normele în vigoare la data intentării acțiunii, reclamanta nu a făcut decât să urmeze calea indicată de lege, atacând înaintea Curții de Apel ca instanță de contencios administrativ, atât autorizația no. 27 M din 1930 a primăriei sectorului I Galben cât și hotărârea no. 354 din 1930 a Comitetului central de revizuire secția II-a, ambele acte administrative pretinse abuzive care o lezează;

Având în vedere că întrucât la data intentării acțiunii, singură această Curtea avea competența de a judeca în contencios legalitatea ambelor acte, renunțarea reclamantei la recursul ce în mod greșit declarase la Inalta Curte de Casație împotriva deciziunii Comitetului de revizuire nu poate avea nici un efect, neputând fi socotită ca o achiesare la

hotărârea Comitetului central, ci numai la o renunțare la calea de atac dedusă înaintea unei instanțe incompetente; ori o asemenea renunțare nu poate avea nici un efect asupra căiei de atac deduse la instanța competentă; că, prin urmare, susținerea pârteii primăriei că prin această renunțare, reclamanta nu mai are dreptul de a ataca în contencios actul administrativ de care se plânge pentru că ar fi rămas definitiv, cață a fi înlăturată;

Considerând că posterior intentării acțiunii, la 14 Iulie 1931, s'a promulgat legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea administrației locale și din legea organizării municipiului; că prin art. D al. 5 legea modificatoare arată că împotriva deciziunilor Comitetului central de revizuire părțile au deschisă calea recursului la secția III-a a Inaltei Curți, în termenul și conform cu legea contenciosului administrativ;

Considerând că de nicăeri nu rezultă că această lege ar avea putere interpretativă, cum a susținut reprezentantul pârteii; că atât din textul ei, cât și din lucrările pregătitoare, reiese că până la întocmirea unei noi legi administrative, legea din 14 Iulie 1931 „a modificat“ (art. unic al. 1) legea administrației locale din 1929 și legea organizării municipiului București, abrogând dispozițiunile contrarii din acele legi (art. E al. 5); că singura modificare adusă situației legale existente în ce privește deciziile Comitetului central de revizuire, este aceea că pe viitor ele vor fi atacate nu înaintea Curții de apel, cum prevedea legea administrației locale, ci înaintea secțiunii a III-a a Inaltei Curți de Casație.

Considerând că, în ce privește acțiunile în contencios pendinte prin care s'a atacat deciziunile Comitetelor de revizuire, legea modificatoare cață a avea o aplicare imediată în sensul că noua cale de atac instituită de lege se aplică din momentul promulgării legii tuturor pricinilor, adică nu numai celor ce se vor introduce după promulgare, ci și celor aflate în curs de judecată; că acest efect este caracteristic atât legilor de drept public, cum este aceea de față, cât și legilor de procedură și competență, cum este dispoziția art. D al. 5 din legea modificatoare;

Considerând că, în special, legile de procedură, competență și organizare judecătorească nu se aplică numai la actele procedurale neîndeplinite încă, ci și la toate faptele și actele săvârșite mai înainte de intrarea în vigoare a legii noi, deoarece aceste legi fiind instituite în interesul public au un efect retroactiv, cărmuind prin urmare chiar faptele petrecute sub vechea lege, întrucât nu se poate susține că prin aceasta se ating drepturile câștigate de părți;

Considerând că în cazul înființării unei noi jurisdicții această interpretare se impune cu atât mai mult, atunci când faptele petrecute sub imperiul vechei legi n'au fost deduse încă în justiție sau când asupra actelor de procedură cu cari vechea jurisdicție fusese investită nu s'a pronunțat încă o hotărâre; în consecință, o instanță nou înființată pentru a judeca o anumită cale de atac, urmează a judeca toate cererile încă nedeclarate sau cele înregistrate la vechea instanță asupra cărora aceasta, până la punerea în vigoare a legii noi, nu s'a pronunțat;

Că pentru a derogă de la aceste principii, sunt necesare dispoziții categorice pe cari de regulă legiuitorul nou le folosește; decăteori înțelege să nu dea putere retroactivă legii sale de competență sau organizare; deci, numai în cazul când noua lege de organizare sau competență se pronunță expres și lămurit printr-o dispoziție contrara principiului consacrat al retroactivității legilor de procedură, numai atunci urmează ca dispozițiile legii vechi să continue a fi aplicate și după promulgarea legii noi;

Considerând că așa fiind și întrucât legea din 14 Iulie 1931, nu cuprinde nici o dispoziție tranzitorie privitoare la

cauzele pendinte prin care să rețină în competența Curților de apel cererile în contencios prin care se atacă deciziunile comitetului central de revizuire, urmează ca dela data promulgării noii legi modificatoare, Curtea de Apel nu mai are competența de a judeca nici cererile pendinte cu cari fusese mai înainte regulat investită, astfel că în speță ar urmă să-și decline competența în favoarea Inaltei Curți de Casație.

Considerând însă că deoarece reclamanta prin acțiunea sa în contencios, nu atacă numai deciziunea Comitetului central care o lezează, ci direct însuși actul administrativ al Primăriei pârâte, întemeindu-și acțiunea pe art. 1 și următorii din legea contenciosului administrativ, lege care întru nimic nu a fost modificată prin legea din 14 Iulie 1931, — urmează a se reține cauza pentru a fi judecată numai în ce privește capătul de cerere privitor la anularea autorizației eliberate de pârta Primărie, adică acțiunea în contencios directă, care se judecă independent de procedura în anulare fără a discuta și hotărâri asupra cererii de anulare hotărârii Comitetului central de revizuire, cerere care, după cum s'a arătat, nu mai este în competența de judecată a acestei Curți; că, în consecință, incidentul cată a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier G. P. Dočan, Curtea respinge incidentul ridicat de pârta Primărie.

(ss) I. G. Solomon, Ch. Alimănescu, G. P. Dočan.

Grefier, (ss) N. Vandulescu.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. IV.

Audiența de la 21 Octombrie 1931

Președenția d-lui N. RACOVICIANU

Epitopia Așezămintelor Brâncovenesti cu I. Herța

Decizia civilă No. 386

Contractul individual de muncă. Legea din 5 Aprilie 1929. Munca manuală. Munca intelectuală. Funcționarii particulari. Sfera de aplicabilitate a contractului individual de muncă. Art. 37, 85 și 120 din legea contractelor de muncă din 5 Aprilie 1929.

1.—*Intră în sfera de aplicabilitate a contractului individual de muncă, reglementat de legea din 5 Aprilie 1929, contractele încheiate între patroni și muncitorii manuali sau intelectuali nu numai din stabilimentele industriale sau comerciale, dar și din celelalte stabilimente sau instituții particulare, care nu se ocupă nici cu comerțul, nici cu industria, ci își exercită activitatea într'un domeniu fără scop lucrativ, călăuzite de binele marelui public, nefiind excluși din marea masă a muncitorilor manuali și intelectuali, cărora li se aplică dispozițiunile acestei legi, decât funcționarii publici, care au o lege de favorizare a lor, Statutul funcționarilor publici, cum și funcționarii din instituțiile ale căror bugete sunt supuse aprobării Parlamentului, guvernului sau consiliilor județene și comunale, pe care art. 1 din legea statutului funcționarilor publici îi consideră ca funcționari publici.*

2.—*Instanta competentă să judece diferendele ivite cu ocazia executării unui contract individual de muncă, reglementat de legea contractelor de muncă din 5 Aprilie 1929, este judecătoria de ocol.*

S'au ascultat d-l avocat Mihail Antoniadă din partea apelantei, Epitopia Așezămintelor Brâncovenesti și d-l avocat H. Asnaverian din partea intimatului I. Herța.

Curtea.

Aspra apelului făcut prin petiția înreg. la no. 7566 din 25 Mai 1931, de către Epitopia Așezămintelor Brâncovenesti, în contra sentinței civile cu no. 601 din 1931 a Tribunalului Ilfov s. III-a civ. cor., prin care Tribunalul și-a declinat competența de a judeca acțiunea intentată de intimatul I. Herța în contra apelantei, trimițând afacerea, spre a fi judecată, de judecătoria ocol. 7 urban București.

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că apelanta Epitopia Așezămintelor Brâncovenesti susține că greșit s'a declinat de către Tribunal competența de a judeca acțiunea intimatului, prin care aceasta cere ca apelanta Epitopia Așezămintelor Brâncovenesti să fie obligată să-i plătească cu titlu de daune suma de 3.000.000 lei, pentru că a fost concediat fără motiv din funcțiunea de inspector-șef ce o îndeplinea în cancelariile apelantei, pe motiv că, fiind vorba de rezolvarea unui conflict ivit cu ocazia executării unui contract individual de muncă, încheiat pe baza legii contractelor de muncă din 5 Aprilie 1929, este de competența judecătoria de ocol pentru a fi judecat, principiile de drept comun, consemnate în codul civil, reglementând acest contract, care, astfel fiind, face ca diferendul ivit cu ocazia executării lui, să fie de competența Tribunalului, a fi rezolvat.

Considerând că, potrivit art. 37 din legea contractelor de muncă din 5 Aprilie 1929, contractul individual de muncă este convențiunea prin care una din părți, denumită salariat, se obligă să presteze munca sau serviciile sale pentru un timp determinat, sau pentru o lucrare determinată, unei alte părți, denumită patron, care, la rândul său, se obligă să remunereze pe cea dintâi, potrivit art. 31 din aceeași lege, între cele ce prestează munca și cel ce o remunerează, existând o continuitate în raporturile lor juridice.

Că aceasta fiind definiția pe care legiuitorul o dă contractului individual de muncă, rezultă că în cadrul lui intră orice raport de drept în care unul dintre contractanți se comportă ca patron, iar celălalt ca salariat, obiectul obligațiunii celui din urmă fiind prestarea muncii sau serviciilor sale, iar al celui dintâi salarizarea acestei munci, nefiind excluse din categoria acestor feluri de contracte, decât acelea în care munca sau serviciile nu se prestează unuia sau mai multor întreprinzători determinați, ci publicului când nu există deci, continuitate în raporturile juridice dintre cei ce prestează munca și cei ce o plătesc.

Că, în ce privește felul muncii sau serviciilor prestate, în cadrul contractului individual de muncă, definit și reglementat de legea din 5 Aprilie 1929, intră nu numai munca sau serviciile manuale, dar și cele intelectuale, în cazul acesta, cei ce prestează munca, după cum se prevede în dispozițiunile art. 85 din lege, fiind considerați ca funcționari particulari și edictându-se în favoarea lor, o serie de alte dispozițiuni, neaplicabile celorlalți salariați.

Că, deși art. 85 din lege, ocupându-se de salariații cari prestează o muncă sau serviciu intelectual, enunță pe cei din birouri, magazine, sau anexele stabilimentelor industriale sau comerciale, aceasta nu însemnează că dacă este vorba de un salariat din birouri, nu ale unui stabiliment industrial sau comercial, ci al unui stabiliment particular, care nu se ocupă nici cu comerțul, nici cu industria, ci își exercită activitatea într'un domeniu, fără scop lucrativ, călăuzit de binele marelui public, salariații din aceste instituțiuni nu s'ar mai bucura de dispozițiunile acestui text de lege, scopul urmărit de legiuitor prin acest articol, nefiind acela de a enumăra în mod limitativ stabilimentele cărora urmează să li se aplice dispozițiunile acestui text de lege, ci de a crea dispozițiuni de favoare muncitorilor intelectuali, apli-

cabile tuturor acelor care prestând o astfel de muncă, intră în cadrul contractului de muncă individual, referirea la cei din industrie, sau comerț fiind făcută întrucât acolo se întâlnesc cei mai mulți.

O, cum dispozițiunile contractului individual de muncă, după cum rezultă, nu numai din termenii generici ai art. 37 din lege, dar și din expunerea de motive, și cuvintele raportorilor „dela Camera și Senat — care nu exclud din marea masă a muncitorilor manuali și intelectuali, cărora li se aplică dispozițiunile acestei legi, decât pe funcționarii publici, cari au o lege de favorizarea lor, statutul funcționarilor publici și cărora și fără aceste explicațiuni ale expunerii de motive și al raportorilor, nu li se puteau aplica dispozițiunile acestui articol, ei nefuncționând în baza unui contract intervenit între ei și Stat, ei în baza legii care determină condițiunile de numire, cum și drepturile și îndatoririle fiecăruia, dintre dânsii, condițiuni la cari ei, prin faptul numirii lor într-o funcțiune publică aderă, cum și pe funcționarii instituțiilor ale căror bugete sunt supuse aprobării parlamentului, guvernului sau consiliilor județene sau comunale, pe care art. 1 din legea statutului funcționarilor publici din 19 Iunie 1923, îi consideră ca funcționari publici, — cuprind în sfera lor de aplicabilitate, toate celelalte raporturi juridice încheiate între un patron, și un salariat, cu privire la munca sau serviciile celui din urmă, în schimbul unei remunerațiuni primită din partea celui dintâi, indiferent că patronul este o persoană fizică sau o persoană juridică de drept privat sau de drept public, cum bunăoară Statul, care și el, în anumite raporturi juridice, față de unii salariați ai săi se comportă ca patron și indiferent că aceste persoane juridice urmăresc sau nu un scop lucrativ, urmează ca și raportul de drept ce se invoacă prin acțiunea sa de către reclamant, că există între dânsul, în calitate de salariat și Epitropia Așezămintelor Brâncovenesti, o persoană juridică de drept privat, în calitate de patron, privitoare la munca și serviciile sale intelectuale prestate Epitropiei în schimbul unei remunerațiuni, intră în categoria contractului individual de muncă, reglementat prin dispozițiunile acestei legi.

Că astfel fiind, bine Tribunalul și-a declinat competența de a judeca diferendul ivit cu ocazia executării acestui contract, el, potrivit art. 120 din lege, fiind de competența judecătoriei de ocol spre a fi rezolvat în prima instanță, iar apelul urmează să fie respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Ștefan P. Mihăileanu, respinge, etc.

(ss) N. Racoviceanu, Ștefan P. Mihăileanu, N. Georgeanu.

RECENZIE

Situation et protection en Roumanie de l'enfant illégitime et de l'enfance abandonnée; Protection de la mère et son enfant pendant et après l'accouchement y compris la première année du nouveau né; Exposition internationale de l'enfant, Bucarest 1 Mai 1932. — Rapport présenté à la 27-e Conférence de l'Union Interparlementaire, par Mr. Gr. L. Tranco-Iassy, ancien Ministre, député.

D. Trancu-Iași, a prezentat o serie de rapoarte la Conferința Uniunii parlamentare, expunând în mod documentat situațiunea și protecțiunea copilului nelegitim în țara noastră, atât din punctul de vedere al codului civil, cât și a diverselor legi speciale, precum și protecția mamei și copilului, înzistând în deosebi asupra fenomenului natalității și mortalității infantile în România.

Tot din inițiativa d-lui Trancu-Iași, se va organiza anul acesta la 1 Mai 1932, o expozițiune internațională a copi-

lului în București, în scopul de a releva masselor populare dintr-o singură privire „toate problemele care se referă la îngrijirea și educațiunea copilului, la pericolele care-l pândesc și la mijloacele de a le combate“.

Ritm nou: o lună de activitate parlamentară (15 Iunie 1931—15 Iulie 1931) de Gr. L. Trancu-Iași, deputat.

D. Trancu-Iași, inaugurează o metodă nouă: în calitate de mandatar al suveranității naționale, ca deputat, își publică diversele interpelări și discursuri ținute în Parlament, de la 15 Iunie—15 Iulie 1931, dând astfel seamă aleșilor lui de activitatea ce desfășoară, nu numai în interesul celor ce l-au ales (nevoile Galaților, Bădălamenii mei, ședința dela 27 Iulie 1931), etc., ci și al intereselor generale. (De ce nu se aplică legea construcțiilor, din ședința dela 24 Iunie 1931), apărarea deponenților la bănci în ședința dela 26 Iunie 1931; discurs asupra bugetului rectificat din ședința dela 6 Iulie 1931, etc.

Ar fi de dorit ca noua metodă să fie cât mai generalizată, dar mă tem că mulți deputați vor respinge-o *de plano*, fiindcă în afară de încasarea diurnei, nu ar mai avea ce activitate expune aleșilor lor.

E. C. D.

A apărut:

CENTENARAL REGULAMENTULUI ORGANIC AL ȚĂRII ROMANEȘTI, 1 Iulie 1831 - 1 Iulie 1931. Conferință ținută la Radio 1 Iulie 1931 de D-l Andrei Rădulescu, Consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție Membru al Academiei Române. Prețul lei 25.

A apărut:

SOLUȚIUNI NOUI PENTRU REALIZAREA ȘI EXTINDEREA CONVERSIUNII de E. Cristoforeanu, Avocat. Prețul lei 30.

A apărut: **DREPT COMERCIAL COMPARAT, vol. II de Prof. M. Hacmann, cuprinzând: Dreptul Societăților Comerciale. Dreptul Titlurilor de valoare. Vol. format mare, 886 pagini. Pretul 450 lei.**

A apărut: **LEGEA AVOCAȚILOR** însoțită de Expunerea de motive, Avizul Consiliului Legislativ și Rapoartele de la Camera și Senat. De vânzare la *Curierul Judiciar*. Prețul 60 lei.

A apărut:

„REGISTRELE FONCIARE DIN BUCOVINA“ Vol. I, 302 pag., cuprinzând: Dreptul fonciar cu o introducere, exemple de petiții, încheieri judecătorești, înscrisuri și textul legilor și regulamentelor, precum și Vol. II, 288 pag. cuprinzând: Procedura înființării și completării lor cu textul legilor și regulamentelor de D-l Corneliu Gheorghiu.

Prețul fiecărui Volum este de 150 lei.

A apărut:

„PROCEDURA PRIVITOARE LA OCROTIREA MINORILOR“ de D-l Dr. Carol Nesselrode, Judecător Consilier la Trib. Bihor, distins publicist juridic, și autor al mai multor opere de drept.

Volumul cuprinde 100 pag. Prețul 150.